

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

ΕΤΟΣ 10ον - ΑΡΙΘΜ. 222

15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1979

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- 'Ανταλλαγή ἐπιστολῶν μεταξὺ Βατικανοῦ καὶ Πατριαρχείου Μόσχας 2
- 'Αντιπροσωπεία τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας εἰς Γαλλίαν 4
- 'Αθῆναι : Συνάντησις ἐκπροσώπων τῶν ἀνά τὸν κόσμον 'Ομολογιακῶν Οἰκογενειῶν 5
- 'Ἡ 'Ορθόδοξος 'Ακαδημία Κρήτης ἀνακηρύσσει τοὺς Εὐεργέτας αὐτῆς 6
- Σύντομα Νέα 8

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

- "Θά γύνη κάποτε ἡ 'Αγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας;" : ὑπὸ τοῦ π. Στάνλεϋ Χάρακα 9

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 13

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
TÉLÉGR. ORTHODOXIA-GENÈVE * TÉL. (022) 58 16 29 * 37, CHEMIN DE CHAMBÉSÿ, 1292 CHAMBÉSÿ-GENÈVE, SUISSE

'Ἡ "Ἐπίσκεψις" ἐπιδιώκει νὰ ἐνημερώνη τοὺς ἀναγνώστας τῆς περὶ τῆς ζωῆς τῶν 'Εκκλησιῶν. Δὲν φέρει εὐθύνην διὰ τὰς ἀπόψεις τὰς ἐκφραζομένας εἰς τὰς δημοσιευμένας εἰδήσεις. Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευσις τοῦ περιεχομένου τοῦ Δελτίου μέ ἀπλήν ἔνδειξιν τῆς προελεύσεως.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ- Ἀνταλλαγή ἐπιστολῶν μεταξύ Βατικανοῦ καί Πατριαρχείου Μόσχας.

Ὡς ἀνέφερεν εἰς προηγούμενον τεῦχος τῆς ἡ "Ἐπίσκεψις", ἡ πρόσφατος ἀπό 19 Μαρτίου τρ.ῆ. ἐπιστολή τοῦ Πάπα Ἰωάννου-Παύλου τοῦ Β' πρὸς τὸν Καρδινάλιον Σλίπυ ἐπ'εὐκαιρίᾳ τῆς προετοιμασίας τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς πρώτης χιλιετηρίδος ἀπὸ τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τῆς Οὐκρανίας (καί, δι'αὐτῆς, ὁλοκλήρου τῆς Ρωσσίας), προεικάλεσε εἰς τὸν ὀρθόδοξον κόσμον ποικίλας ἀντιδράσεις. Αὗται ὠδήγησαν τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Κρουτίτσκης καί Κουλόμενας κ. Ἰουβενάλιον, Πρόεδρον τοῦ Τμήματος τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεων τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας, νά ἀπευθύνῃ πρὸς τὸν Σεβ. Καρδινάλιον Ἰωάννην Βίλλεμπραντς, Πρόεδρον τῆς Γραμματείας τοῦ Βατικανοῦ διὰ τὴν Ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν, ἐπιστολήν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 4 Σεπτεμβρίου 1979, εἰς τὴν ὁποίαν, μεταξύ ἄλλων, παρατηροῦνται τὰ ἀκόλουθα :

Ἡ Μητροπολίτης Ἰουβενάλιος σημειώνει ἐν ἀρχῇ, ὅτι ἡ ὡς ἄνω ἐπιστολή φαίνεται, ἐκ πρώτης ὄψεως, νά εὐρίσκειται εἰς ἀντίφασιν πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν ἀποφάσεων τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου. Αὕτη πράγματι, εἶχεν ὀρίσει ὅτι αἱ σχέσεις τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῶν κατὰ τόπους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν θά πρέπει νά καλλιεργηθοῦν μέ σκοπὸν τὴν τελικὴν ἐνότητα, διὰ μέσου, κυρίως, τῆς προσευχῆς καί τοῦ ἀδελφικοῦ διαλόγου - διαλόγου ὁ ὁποῖος θά πρέπει νά στραφῇ περὶ τὴν ἐξέτασιν τοῦ δόγματος καί τῶν πρακτικῶν, ποιμαντικῶν ἀναγκῶν.

Ἐν τούτοις, παρατηρεῖ ὁ Μητροπολίτης Ἰουβενάλιος, εἰς τὴν ἐπιστολήν τοῦ Πάπα πρὸς τὸν Καρδινάλιον Σλίπυ γίνεται λόγος περὶ τῆς "Οὐνίας" ὡς μέσου σημαντικοῦ διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἐνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν, τῆς Συνθήκης τοῦ Μπρέστ διατηρούσης καί σήμερον, ὡς λέγεται, πᾶσαν τὴν ἐν προκειμένῳ σημασίαν τῆς. Ὡς ἐκ τούτου, ὁ Μητροπολίτης Ἰουβενάλιος ἐκφράζει τὴν θερμότητά-τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ὅπως, ἵνα ἀποφευχθοῦν παρεξηγήσεις, αἱ ὁποῖαι

θά ἠδύναντο νά παρεμβάλουν ἐμπόδια εἰς τὰς ἀδελφικὰς σχέσεις μεταξύ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, μία ἐπιστολή διευκρινίση τό ἀνακῦψαν ζήτημα.

Ἀπαντῶν διά μακρᾶς ἐπιστολῆς του, ὑπό ἡμερομηνίαν 22 Σεπτεμβρίου 1979, ὁ Σεβ. Καρδινάλιος Ἰωάννης Βίλλεμπραντς πληροφορεῖ τόν Μητροπολίτην, ὅτι "ἔφερε τήν ἐπιστολήν του εἰς γνῶσιν τοῦ Ἁγίου Πατρὸς καί ἠδυνήθη νά συνομιλήσῃ προσωπικῶς μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ περιεχομένου καί τῆς σημασίας της", ὅτι δέ ἡ ἀκολουθοῦσα ἀπάντησις συνετάχθη ἐν ὀνόματι τῆς Α.Α. τοῦ Πάπα.

Ὁ Καρδινάλιος Βίλλεμπραντς παρατηρεῖ ἐν συνεχείᾳ ὅτι ὁ Πάπας Ἰωάννης-Παῦλος ὁ Β' ἐξακολουθεῖ νά ἔχη ὡς εἶπεν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐνθρονίσεώς του, "τήν σταθεράν θέλησιν νά προχωρήσῃ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐνότητος ἐν τῷ πνεύματι τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου, ἀκολουθῶν τούς προκατόχους αὐτοῦ" καί ὅτι "ἡ στράτευσις τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τήν ὑπόθεσιν τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως, ὡς αὕτη ἐξεφράσθη ἐπισημῶς κατὰ τήν Β' Βατικανήν Σύνοδον, εἶναι ἀμετάτρεπτος"...

"Παρά τὰς κανονικὰς καί δογματικὰς ἀποκλίσεις αἱ ὁποῖαι ἀνεπτύχθησαν μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν μας" - λέγεται ἐν συνεχείᾳ εἰς τήν ἐπιστολήν - "μένομεν πάντοτε "ἀδελφαί Ἐκκλησίαι", ἡ δέ ἔκφρασις αὕτη δέν εἶναι οὔτε διφοροῦμένη οὔτε ὁ καρπὸς ρητορικῆς συγκινήσεως, ἀλλὰ θέλει νά ἐκφράσῃ τήν ἀλήθειαν μιᾶς κοινωνίας ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποῖα συνεχίζει νά ἐνώνη τὰς Ἐκκλησίας μας παρά τὰς ἀποκλίσεις αὐτὰς".

"Κατὰ τό παρελθόν", συνεχίζει ἡ ἐπιστολή, "αἱ ἀρχαὶ αὗται δέν κατενοήθησαν πάντοτε μέ τήν ἰδίαν καθαρότητα"... καί ἀκριβῶς "ὑπ' αὐτό τό πνεῦμα θά πρέπει νά ἐρμηνευθῇ καί ἡ πρὸς τόν Καρδινάλιον Σλίπυ ἀπευθυνθεῖσα ἐπιστολή. Ὁ Πάπας Ἰωάννης-Παῦλος ὁ Β', ἀπευθυνόμενος εἰς μίαν ἰδιαιτέραν Ἐκκλησίαν ἔχουσαν τήν ἰδικήν της ἱστορίαν καί τὰς ἰδικὰς της παραδόσεις... δέν εἶχε τήν πρόθεσιν νά ἐκφρασθῇ οὔτε ἐπὶ τῆς θεολογίας ἡ ὁποῖα θά πρέπει νά ἐμπνέῃ τήν κοινήν ἀναζήτησίν μας διά πλήρη ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν οὔτε ἐπὶ τῆς μεθόδου κατὰ τήν ὁποίαν

ὀφείλομεν νά ἀναπτύξωμεν σήμερον καί εἰς τό μέλλον τὰς σχέσεις μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν μας".

Καί ἡ ἐπιστολή καταλήγει : "Ἐμπνεόμενοι ἀπό μίαν ἀνυπόκριτον ἀγάπην, ἐπιθυμοῦμεν νά συνεχίσωμεν τὰς προσπάθειάς μας ἐν ὄφει τῆς ἐμβαθύνσεως τῶν ἀδελφικῶν σχέσεων μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν μας . . . καί ὁ Κύριος ὁ ὁποῖος ἤρχισε τό ἔργον τοῦτο μεταξύ ἡμῶν, θά εἶναι εἰς θέσιν νά τό ὀδηγήσῃ εἰς αἴσιον πέρας".

- Ἀντιπροσωπεῖα τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας εἰς Γαλλίαν.

Ἀπό 9 ἕως 24 Νοεμβρίου τρ.ἔ. 8μελῆς Ἀντιπροσωπεῖα τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ὑπό τήν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μίνσκ καί Λευκορωσσίας κ. Φιλάρετου ἐπεσκέφθη τό Παρίσι ὡς προσκεκλημένη τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Σκοπός τῆς ἐπισκέψεως ἦτο ἡ ἐνημέρωσις αὐτῆς ἐπί τοῦ προγράμματος καταρτισμοῦ τῶν ἱερέων ἐν Γαλλίᾳ καί ἐπί τῆς μοναχικῆς ζωῆς. Ἡ Ἀντιπροσωπεῖα ἐγένετο δεκτὴ καί ὑπό τῆς Μετερρυθμισμένης Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὡς καί ὑπό τῆς Προτεσταντικῆς Ὁμοσπονδίας Γαλλίας. Τὴν 22 Νοεμβρίου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλάρετος ἔλαβε μέρος, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Καρδινάλιου Μαρτύ, εἰς οἰκουμενικὴν ἀκολουθίαν.

Ὡς ἐδήλωσεν ὁ Μητροπολίτης κ. Φιλάρετος, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ρωσσίας ἀριθμεῖ σήμερον δύο θεολογικὰς Ἀκαδημίας καί τρία Σεμινάρια, ἰδρύματα εἰς τὰ ὁποῖα φοιτοῦν 1013 ἱεροσπουδασταί καί διδάσκουν 100 περίπου καθηγηταί. Ὑπάρχουν ὁμοίως περί τούς 900 σπουδαστάς, οἱ ὁποῖοι παρακολουθοῦν θεολογικά μαθήματα δι' ἀλληλογραφίας.

Σημαντικὴ ἐπίσης, εἶπεν, εἶναι ἡ θέσις τῶν λαϊκῶν, οἱ ὁποῖοι διακονοῦν εἰς τὴν λειτουργίαν καί τὴν ἐνοριακὴν ζωὴν. Εἰς τούτους συμπεριλαμβάνονται καί πολλαὶ γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι συμμετέχουν ἐνεργῶς εἰς τὴν κοινὴν προσευχὴν καί τὰς ἐκκλησιαστικὰς χορωδίας, βεβαίως ὅμως ὄχι καί εἰς τὴν ἱερωσύνην.

- Ἀθήναι : Συνάντησις ἐκπροσώπων τῶν ἀνά τόν κόσμον Ὁμολογιακῶν Οἰκογενειῶν.

Ἀπό 2 ἕως 6 Νοεμβρίου τρ.ξ. συνηντήθησαν εἰς Ἀθήνας ἐκπρόσωποι τῶν "ἀνά τόν κόσμον Ὁμολογιακῶν Οἰκογενειῶν" (*World Confessional Families*), οἱ ὅποιοι συνεδρίασαν ἀπό κοινοῦ μέ ἐκπροσώπους τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν. Σκοπός τῆς συναντήσεως (τῆς πρώτης τοῦ εἴδους τούτου εἰς ὀρθόδοξον χῶρον) ἦτο ἡ ἀξιολόγησις τῶν διμερῶν ἢ πολυμερῶν θεολογικῶν διαλόγων, οἱ ὅποιοι διεξάγονται σήμερον μεταξύ τῶν ἀνά τόν κόσμον χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καί Ὁμολογιῶν ὡς καί ἡ στενωτέρα μεταξύ τούτων συνεργασία εἰς τήν χριστιανικήν διακονίαν καί μαρτυρίαν, ἰδίως εἰς τά πλαίσια τοῦ τρίτου κόσμου.

Ὡς παρατηρητής εἰς τήν συνάντησιν ταύτην ἔλαβε μέρος, ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σηλυβρίας κ. Αἰμιλιανός (Π.Σ.Ε.), ὁ ὅποιος προέβη εἰς λεπτομερῆ ἀνάλυσιν τῶν διεξαγομένων σήμερον ὑπό τῆς Ὁρθοδοξίας οἰκουμενικῶν διαλόγων (μετά τῶν Παλαιοκαθολικῶν, τῶν Ἀγγλικανῶν, τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν, τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καί τῶν Λουθηρανῶν) ὡς καί τῶν δυσκολιῶν τὰς ὁποίας οὔτοι συναντοῦν. Ἀναφερόμενος εἰς τήν μέθοδον διὰ τήν ὑπερνίκησιν τῶν δυσχερειῶν τούτων παρετήρησεν ὅτι κάθε στασιμότης ἡ ὁποία διαπιστοῦται κατὰ τήν πορείαν ἑνός διαλόγου ἀποτελεῖ ἔνδειξιν ὅτι ἡ εἰλικρινής ἀλληλογνωριμία εἶναι εἰσέτι ἀνεπαρκής καί ὅτι, εἰδικώτερον εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τήν κατανόησιν τῆς ὀρθοδόξου σκέψεως ἐκ μέρους τῆς Δύσεως, ὑπάρχουν ἀκόμη βαθεῖαι διαφοραί γλώσσης, παραδόσεων, πνεύματος κ.λπ. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας προτιμότερος εἶναι ὁ βραδύτερος ἀλλ'ἀσφαλέστερος ρυθμός προόδου ἀπό τήν σπουδήν.

Ἐμίλησεν ἐπίσης, κατὰ τήν συνάντησιν ταύτην, καί ὁ καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Νικόλαος Νησιώτης, ὁ ὅποιος διέγραψε τήν φυσιολογίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τήν πνευματικότητα, τήν λατρευτικήν της ζωήν, ἀλλά, συγχρόνως, καί τὰ ὀξεᾶ προβλήματα τὰ ὅποια αὕτη, εἰδικώτε-

ρον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀντιμετωπίζει (κάμψις τῶν πατροπαραδότων ἠθικῶν ἀρχῶν τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, ἔλλειψις ἱκανῶν κληρικῶν, ἰδίως εἰς τὴν ἐπαρχίαν κ.λπ.).

Ἀφ' ἑτέρου, ὁ π. Πέτρος Ντυπρέ ἐξέθεσε τὰ τῆς πορείας τῶν οἰκουμενικῶν διαλόγων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τὴν ἀνάρρησιν τοῦ νέου Πάπα, ἐτόνισε δὲ τὴν προσήλωσιν τούτου εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς συνοδικότητος καὶ τῆς οἰκουμενικῆς προσεγγίσεως. Ἐξ ἄλλου, ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ἐξέθεσε πρὸς τοὺς συνέδρους τὰ τῆς καταπατήσεως τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων σήμερον ἀνά τὸν κόσμον, ἄλλοι δὲ σύεδροι, ἐκπροσωποῦντες διαφόρους χριστιανικὰς ομάδας καὶ κινήσεις (Προτεσταντικῆς Ὁμολογίας, Ἀγγλικανούς, "Χαρισματικούς" κ.ἄ), ἐξέθεσαν τὰς ἰδικὰς τῶν ἀπόψεις διὰ τὴν πορείαν τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου.

Οἱ σύεδροι ἔγιναν δεκτοὶ ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφεῖμ.

- Ἡ Ὁρθόδοξος Ἀκαδημία Κρήτης ἀνακηρύσσει τοὺς Εὐεργέτας αὐτῆς.

Τὴν Δευτέραν, 29 Ὀκτωβρίου τρ.ἔ., παρουσίᾳ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κ. Τιμοθέου, ἡ Ὁρθόδοξος Ἀκαδημία Κρήτης ἀνεκήρυξεν, εἰς ἐπίσημον τελετὴν, τοὺς πρῶτους Μεγάλους Εὐεργέτας καὶ Ἐταίρους αὐτῆς. Οἱ παρόντες κατὰ τὴν τελετὴν ἐπωφελήθησαν τῆς εὐκαιρίας διὰ νὰ ἐξάρουν τὸ ἔργον τῆς Ἀκαδημίας καὶ τὴν πανορθόδοξον σημασίαν του.

Παραθέτομεν τὸν κατάλογον τῶν γενομένων ἀναγνωρίσεων :

A. Πνευματικὸς Προστάτης τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας :

- Ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Δημήτριος.

B. Μεγάλου Εὐεργέτου τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας :

- Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον

- Ἐκκλησία Κρήτης
- Ἱερά Μονή Ὁδηγητρίας-Γωνιάς
- Evangelische Zentralstelle καί ἡ ὑπαγομένη εἰς αὐτήν
- Ausschuss für Gesellschaftsbezogene Dienste

Γ. Ἐταῦροι τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας :

- Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος κ. Μελίτων
- Οἱ Πρόεδροι τῶν Ὁρθοδόξων Ἀντιπροσωπειῶν, αἱ ὁποῖαι ἔλαβον μέρος εἰς τὴν πρόσφατον Γενικὴν Συνέλευσιν τῆς Κ.Ε.Κ. : Σεβ. Μητροπολίτης Μύρων κ. Χρυσόστομος (Οἴκου-μενικόν Πατριαρχεῖον), Σεβ. Μητροπολίτης Ταλλίν καί Ἑσθονίας κ. Ἀλέξιος (Πατριαρχεῖον Μόσχας), Σεβ. Μητροπολίτης Μολδαβίας καί Σουτσιάβας κ. Θεόκτιστος (Πατριαρχεῖον Ρουμανίας), Σεβ. Μητροπολίτης Βράτσης κ. Καλλίνικος (Πατριαρχεῖον Βουλγαρίας), Σεβ. Μητροπολίτης Λεμεσοῦ κ. Χρῦσανθος (Ἐκκλησία Κύπρου), Σεβ. Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Χρυσόστομος (Ἐκκλησία Ἑλλάδος), Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Συμεὼν Ρομαντσούκ (Ἐκκλησία Πολωνίας), Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Σουχούμης καί Ἀβγαζίας κ. Νικόλαος (Ἐκκλησία Γεωργίας), Ἱερολ. Μοναχός κ. Ἀμβρόσιος (Ἐκκλησία Φιλλανδίας) καί Σεβ. Μητροπολίτης Καρθαγένης κ. Παρθένιος (Ἐκπρόσωπος τοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν Μέσης Ἀνατολῆς).
- κ. Παντελῆς Πρεβελάνης, Ἀκαδημαῖκός
- π. Πέτρος Ντυπρέ, τῆς Γραμματείας τοῦ Βατικανοῦ διὰ τὴν Ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν
- Αἰδεσιμολ. Δρ Glen Williams, Γενικός Γραμματεὺς τῆς Κ.Ε.Κ.
- Δρ Erberhard Mueller καί
- κ. G.P. Seiz

- Σύντομα Νέα.

- Τὴν Πέμπτην, 22 Νοεμβρίου τρ.ἔ., ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μύρων κ. Χρυσόστομος, καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, ὠμίλησεν ὡς προσκεκλημένος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐνώπιον τῶν καθηγητῶν καὶ φοιτητῶν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ θέματος : "Ἡ ὀρθόδοξος Θεολογία ἐμπρὸς εἰς τὸν τεχνοκρατούμενον κόσμον". Εἰς τὴν ὁμιλίαν του ὁ Μητροπολίτης Μύρων ἐξῆρε τὴν ἀποστολὴν τῆς ὀρθοδόξου Θεολογίας εἰς τὴν ὑπέρβασιν τῶν τεραστίων ἠθικῶν, κοινωνικῶν καὶ οἰκολογικῶν προβλημάτων, τὰ ὅποια ἔχει δημιουργήσει σήμερον ἡ τεχνολογικὴ πρόοδος.

- Συνήλθεν εἰς τὸ Διορθόδοξον Κέντρον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Μογὴν Πεντέλης τὸ Α' Συνέδριον τῆς Ἐταιρείας τῶν Ἐκδοτῶν τῆς Ἱστορίας τῶν Συνόδων. Εἰς εἰσηγήσεις προέβησαν, μεταξύ ἄλλων, ὁ ὁμότιμος καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν κ. Γεράσιμος Κονιδάρης καὶ ὁ Δρ. Vittorino Peri τῆς Βατικανῆς Βιβλιοθήκης, ἀναπτύξαντες τὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ χαρακτῆρος τῆς Γενικῆς Συνόδου τοῦ 879-880. Ἡ Ἐταιρεία τῶν Ἐκδοτῶν τῆς Ἱστορίας τῶν Συνόδων, ἐδρεύουσα εἰς τὴν πόλιν Augsburg τῆς Δυτικῆς Γερμανίας καὶ ἀριθμοῦσα, μεταξύ τῶν μελῶν της, ρωμαιοκαθολικούς καὶ ὀρθοδόξους θεολόγους, ἔχει ἐκδώσει ἤδη εἰσαγωγικὸν τόμον περὶ τῶν Συνόδων τοῦ Β' καὶ Γ' αἰῶνος.

- Τὴν Πέμπτην, 6 Δεκεμβρίου τρ.ἔ. εἰς τὸ Ὄρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν Σαμπεζύ, ὠμίλησεν ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Βόννης κ. W. Schneemelcher ἐπὶ τοῦ θέματος : "Ἡ γέννησις τῆς χριστιανικῆς Βίβλου". Ἡ διάλεξις αὕτη τοῦ γνωστοῦ γερμανοῦ θεολόγου ἐγένετο ἐνώπιον πυκνοῦ ἀκροατηρίου.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

- "Θά γύνη κάποτε ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας;" ὑπὸ τοῦ π. Στάνλεϋ Χάρακα.

Ὁ π. Στάνλεϋ Χάρακας, καθηγητῆς τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ "Τιμίου Σταυροῦ" Βοστώνης, ἐδημοσίευσε προσφάτως, εἰς τὸ τεῦχος τοῦ Ὀκτωβρίου 1979 τοῦ περιοδικοῦ "Ecumenical Trends", ἄρθρον φέρον τὸν τίτλον : "Θά γύνη κάποτε ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας;"

Ὁ ἀρθρογράφος παρατηρεῖ εἰς τὴν ἀρχὴν ὅτι "τόσον οἱ ὀρθόδοξοι ὅσον καὶ οἱ ἄλλοι χριστιανοὶ ἀρχίζουν νὰ ἐκφράζουν τὴν ἀποθάρρυνσίν των ὡς πρὸς τὴν πιθανότητα ὅπως ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀναγγελεθεῖσα ἤδη τὸ 1961, συγκληθῆι κάποτε εἰς τὴν πραγματικότητα".

"Ὑπάρχουν πολλὰ θέματα καὶ ζωτικὰ προβλήματα", λέγει, "τά ὅποια παρουσιάζουν ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον διὰ τοὺς Ὁρθόδοξους τῆς Διασποράς, ἥτοι ἐκείνους οἱ ὅποιοι κατοικοῦν εἰς χώρας ὅπου αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἐγκατεστάθησαν ἀρχικῶς διὰ μιᾶς ἐκτεταμένης κινήσεως μεταναστεύσεως. Τοιαῦτα προβλήματα, ἀπαιτοῦντα πανορθόδοξους λύσεις, ἔχουν ἄμεσον σχέσιν πρὸς αὐτοὺς, οὕτω δέ μερικοὶ Ὁρθόδοξοι τῆς Διασποράς ἀνησυχοῦν ἤδη διὰ τὴν ἀναβλητικότητα τῶν Μητέρων Ἐκκλησιῶν των, ἀναβλητικότητα ἡ ὅποια φαίνεται εἰς αὐτοὺς ἀτελεῖωτος. Ἐπί πλέον, μερικοὶ οἰκουμενικοὶ παρατηρηταὶ ἀρχίζουν νὰ κινοῦν μέ σκεπτικισμόν τὴν κεφαλὴν των, καὶ νὰ ἀναφέρουν, μέ ἓνα ρηχόν αἴσθημα 'κατανοήσεως', τὴν πατροπαράδοτον ὀρθόδοξον ἀδράνειαν καὶ ἔλλειψιν πρακτικοῦ πνεύματος. Καὶ πρὸς τὰς δύο αὐτάς κατηγορίας εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀπευθυνθοῦν λόγοι, οἱ ὅποιοι νὰ ζητοῦν τὴν κατανόησίν των καὶ τὴν ὑπομονὴν των".

"Εἶναι ἰδιαίτερος σημαντικόν", συνεχίζει, "ἐάν θέλωμεν νὰ κατανοήσωμεν ὀρθῶς τὴν κατάστασιν, ὅπως τόσον ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι τῆς Διασποράς, ὅσον καὶ οἱ ἄλλοι Χριστιανοὶ τῆς Δύσεως ἐκτιμήσωμεν καὶ ἀποδεχθῶμεν τὴν μεθολογίαν, ἡ ὅποια εὐρίσκεται εἰς τὴν βάσιν τοῦ προγραμματισμοῦ τῆς Συνόδου αὐτῆς. Ἡ μεθολογία αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν θεμάτων, τὰ ὅποια θὰ πρέπει νὰ ἐξετασθοῦν ὑπὸ τῆς Συνόδου, ἐχαράχθη δέ κατὰ τὴν περίοδον ἡ ὅποια ἐμεσολάβησε μεταξὺ τῆς Α' Πανορθόδοξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου τὸ 1961 καὶ τῆς Α' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως τοῦ Σαμπεζῦ τὸ 1976. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς περιόδου τῶν δέκα πέντε τούτων ἐτῶν, ἡ ὀπτική γωνία τῆς Συνόδου ἤλλαξε ριζικῶς. Ἡ ἀρχικὴ πρόθεσις, τὸ 1961, ἦτο νὰ ἔχωμεν μίαν Σύνοδον, ἡ ὅποια θὰ ἠσχολεῖτο, κατὰ ἓνα σχεδόν ἐγκυκλοπαιδικόν

τρόπον, μέ τό σύνολον τῶν θεολογικῶν, κανονικῶν καί ἠθικῶν προβλημάτων τά ὅποια ἀντιμετωπίζουν σήμερον οἱ Χριστιανοί. Τό 1978, ἀντιθέτως, ἡ ὀπτική αὐτῆ γωνία, ὄχι μόνον εἶχε περιορισθῆ ἀλλά καί εἶχε πλέον στραφῆ πρός τήν ἐσωτερικήν διάστασιν, ἦτοι τάς ποιμαντικᾶς ἀνάγκας τῆς Ὁρθοδοξίας ἀνά τόν κόσμον. Ἐπελέγησαν 10 θέματα ἔχοντα ἄμεσον ἐφαρμογήν ἐπί τῆς καθημερινῆς ζωῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Εἰς τήν ἀρχήν, μερικοῦ ἀπεγοητεύθησαν. Τά θέματα ἐφαίνοντο τόσον ἐπιφανειακά, τόσον περιωρισμένης σημασίας, ὥστε ἔδωσαν τήν εὐκαιρίαν διὰ δυσμενῆ σχόλια. Ἐν τούτοις, ἡ ὁδός ἡ ὁποία εἶχε τελικῶς ἐπιλεγῆ, παρουσίαζεν ἕνα πολύ τολμηρότερον χαρακτῆρα, ἀπό τήν ἀρχικήν, ἐνεῖχε δέ καί πολύ μεγαλυτέρας δυνατότητας. Βεβαίως ἦτο εὐκολον νά εἶχον ἐπιλεγῆ θέματα ἀφηρημένης θεολογίας ἢ 'παγκόσμια προβλήματα' ἐπιτρέποντα νά ἐπιτευχθοῦν συμφωνία διατυπωμέναι ὑπό τύπον θεολογικῶν γενικοτήτων. Ἀντί τούτου ἡ ἐπιλεγεῖσα μέθοδος συνῆστατο εἰς τήν συγκέντρωσιν τῆς προσπάθειας ἐπί τοῦ σχηματισμοῦ μιᾶς πανορθοδόξου συμφωνίας ἀφορώσης εἰς ὅλα τά θέματα, τά ὅποια εἶχεν ἀποφασισθῆ νά ἀχθοῦν ἐνώπιον τῆς Ἀγίας καί Μεγάλῃς Συνόδου· τοῦτο δέ διὰ μέσου μιᾶς διαδικασίας ρυθμιζούσης τά τῆς μελέτης ἐκάστου θέματος καί τά τῆς ὑποβολῆς ἐκθέσεως ἐπ' αὐτοῦ. Ἐκαστον Πατριαρχεῖον καί ἐκάστη Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία ἐπέλεξαν ἐλευθέρως ὠρισμένα ἐκ τῶν θεμάτων, ἀνέλαβον δέ τήν εὐθύνην νά μελετήσουν αὐτά, νά ὑποβάλουν δέ ἀκολούθως ἐκθέσεις. Πολλοί Ἐκκλησιαί ἐπέλεξαν περισσότερα τοῦ ἑνός θέματα, μία δέ μάλιστα, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἀνέλαβε τήν εὐθύνην νά ἐτοιμάσῃ ἐκθέσεις καί διὰ τά δέκα θέματα. Ἀποτέλεσμα τούτου ἦτο ὅτι δι' ἕκαστον τῶν δέκα θεμάτων (Ὁρθόδοξος Διασπορά, Αὐτοκέφαλον, Αὐτόνομον, Δίπτυχα, Κοινόν Ἡμερολόγιον, Κωλύματα Γάμου, Νηστεία, Διεκκλησιαστικά Σχέσεις, Οἰκουμενική Κίνησις καί Προβλήματα Κοινωνικῆς Ἠθικῆς), προβλέπονται νά ὑποβληθοῦν τοῦλάχιστον δύο ἐκθέσεις. Σημαντικός ἀριθμός τῶν ἐκθέσεων τούτων ἔχουν ἤδη συνταχθῆ καί διανεμηθῆ εἰς τά Πατριαρχεῖα καί τάς Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας.

Δυνάμεθα τώρα νά ἐννοήσωμεν διατί ἡ σύγκλησις τῆς Συνόδου ἀπαιτεῖ τόσον μεγάλο διάστημα. Αἱ ἐκθέσεις δέν θεωροῦνται 'κεῖμενα ἐκφράζοντα μίαν συγκεκριμένην θέσιν' (*position papers*), Πρόκειται μάλλον διὰ 'προτάσεις' πρός τάς Ἐκκλησίας, προτάσεις αἱ ὅποια ἀποσκοποῦν νά προκαλέσουν σχόλια καί ἀπαντήσεις· τοῦτο δέ ἕως ὅτου καταστῆ δυνατόν νά σχηματισθῆ μία γενική συμφωνία ἀπόψεων ἱκανοποιοῦσα τάς ἀνάγκας ὄλων τῶν Ἐκκλησιῶν - ἐκάστης ἐν τῷ πλαίσιῳ τῶν τοπικῶν ποιμαντικῶν τῆς συνθηκῶν. Θά ἡδύνατό τις νά ἐκτιμήσῃ τό πολύπλοκον καί τάς δυσκολίας τῆς παρουσίας καταστάσεως ἐφ' ὅσον θά ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψιν τάς διαφόρους ἐθνικάς παραδόσεις καί τά διάφορα κοινωνικά συστήματα ὡς καί τάς πολιτικάς δομάς, ὑπό τάς ὁποίας ζοῦν σήμερον αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησιαί. Ὅταν ἡ ὅλη διαδικασία συμπληρωθῆ, ὄχι μόνον θά ἔχουν ἀντιμετωπισθῆ ὑπό πνεῦμα ὀρθοδόξου χριστιανικῆς συμφωνίας τά καθ' ἕκαστον θέματα, ἀλλά θά ἔχη ἐπιτευχθῆ καί κάτι ἀκόμη περισσότερο σημαντικό.

Πράγματι, διὰ μέσου τῆς βραδείας αὐτῆς καὶ ἀγωνιώδους προσπάθειας ἢ ἀνά τόν κόσμον Ὁρθοδοξία θά ἔχη δημιουργήσει δι' ἑαυτήν ἕν μέσον καὶ μίαν δομήν διὰ νά ἀντιμετωπίζη καὶ εἰς τό μέλλον προβλήματα κοινοῦ ἐνδιαφέροντος, τοῦτο δέ, χωρίς νά χρειασθῆ νά ὑποκύβῃ εἰς τήν γραφειοκρατικήν νοοτροπίαν ἐνός ἰδιωτοῦ ἐπιτελεῖ. Ἡ διαμορφωθείσα διαδικασία θά διαφυλάττῃ ἀνέπαφον τό πρωτεῖον τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, τό ὅποσον ἔχει τόσον ἐξαρθῆ εἰς τήν ὀρθόδοξον ἐκκλησιολογίαν· συγχρόνως δέ θά ἀνοίξη εἰς τό μέλλον τήν δυνατότητα διὰ τοῦς Ὁρθοδόξους ὅπως ἀνταποκρίνεται ἀπό κοινοῦ εἰς τά τιθέμενα προβλήματα, συνεργάζονται δέ κατά τρόπον ὥστε μικρά θέματα νά ἀποφεύγεται εἰς τό ἕξῃς νά γίνονται μεγάλα ἢ νά παραμένουν εἰς λανθάνουσαν κατάστασιν μέχρις ὅτου προκαλέσουν πληγᾶς καὶ μολύνσεις εἰς τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ διαδικασία αὕτη δύναται μάλιστα νά κατευθύνῃ τὰς δυνάμεις τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ πρὸς τήν ἀπό κοινοῦ ἀντιμετώπισιν τῶν ἰσχυρῶν προβλημάτων τὰ ὅποια ἀντιμετωπιζόμεν ὅλοι μας ὡς ἀνθρώπινα πλάσματα ζῶντα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀπειλουμένου σήμερον πλανήτου μας. Κάτι σημαντικόν, λοιπόν, εἶναι καθ' ὁδόν. Ἐν τούτοις, χρειάζεται καὶ χρόνον καὶ ὑπομονήν διὰ νά ὀλοκληρωθῆ. Οἱ Ὁρθόδοξοι τῆς Διασπορᾶς καὶ οἱ ἄλλοι Χριστιανοὶ τῆς Δύσεως θά πρέπει νά κατανοήσουν καὶ νά ἀποδεχθοῦν τήν διαδικασίαν αὐτήν ὡς σημεῖον καὶ ἐλπίδα διὰ μίαν ἰσχυροτέραν παρουσίαν τῆς Ὁρθοδοξίας ἀνά τόν κόσμον".

Καὶ ὁ ἀρθρογράφος συνεχίζει :

"Κατανόησιν λοιπόν ναί, ὑπομονήν ναί. Ἀλλά διὰ νά στεφθῆ ὑπό ἐπιτυχίας ἢ ἐπιλεγεῖσα διαδικασία εἶναι ἀνάγκη ὅπως καὶ αἱ Μητέρες Ἐκκλησίαι δραστηριοποιηθοῦν περισσότερο. Ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἔχουσα τό ἐπιτελεῖον τῆς εἰς Σαμπεζύ τῆς Ἑλβετίας, ἔχει τήν ἀποστολήν νά ἐποπτεύῃ τήν προετοιμασίαν, τήν κυκλοφόρησιν καὶ τήν ἀναθεώρησιν τῶν ἐκθέσεων-προτάσεων, τελικῶς δέ καὶ τόν προγραμματισμόν καὶ τήν ὀργάνωσιν αὐτῆς ταύτης τῆς Συνόδου. Ἡ Προπαρασκευαστικὴ αὕτη Ἐπιτροπὴ διευθύνεται ὑπό τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τῆς, ἀφιερωμένου εἰς τήν πρόοδον τοῦ ἔργου τῆς. Ἐν τούτοις, δίδεται σήμερον ἢ ἐντύπως ὅτι μερικαὶ Ἐκκλησίαι δέν ἔχουν ἀκόμη λάβει ἀρκετὰ εἰς τά σοβαρά τό ἔργον τό ὅποσον ἐθελουσίως ἀνέλαβον. Τὰ τεθέντα χρονικά ὄρια διὰ τήν σύνταξιν τῶν πρώτων κειμένων ἔχουν, ὡς πληροφορούμεθα, παρέλθει καὶ αἱ ὑπενθυμίσεις ἔχουν ἀγνοηθῆ. Αἱ Μητέρες Ἐκκλησίαι θά πρέπει νά ἀκούσουν τό μήνυμα τοῦτο, τό ὅποσον διατυπῶνται εἰς λόγους ζητοῦντας ἐπειγόντως δράσιν καὶ σοβαράν προσοχήν. Ἐπιπροσέτι, ὁ ὀρθόδοξος συμφωνία δέν εἶναι λέξις συνώνυμος μέ ἀδράνεια ἢ μέ ἀποτυχίαν εἰς τήν ἀντιμετώπισιν τῶν δυσκόλων καὶ ἀμειλίκτων προβλημάτων τῆς ἀνά τόν κόσμον Ὁρθοδοξίας. Ὅταν αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Διασπορᾶς ἐρωτοῦν : "Θά γίνῃ κάποτε ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος;" ἢ ἐρώτησίν των ἔχει ὡς κίνητρον ἕν αἴσθημα ὑπαρξιακῆς σπουδῆς, σπουδῆς ἢ ὅποια δέν θά ἐξατμηθῆ ἀλλά μάλλον θά ἐνταθῆ εἰς τό μέλλον δημιουργοῦσα πιέσεις καὶ ἀπαιτοῦσα λύσεις. Εἶναι πρὸς τό καλῶς ἐννοούμενον συμφέρον τῶν Μητέρων Ἐκκλησιῶν νά ἀνταποκριθοῦν εἰς τό αἶτημα τοῦτο ὅσον τό δυνατόν συντομώτερον.

"Ο,τι αναμένεται εΐναι μία επίσημος, προγραμματισμένη, ήθελημένη καΐ αποτελεσματική μορφοποίησης τής πανορθοδόξου συμφωνίας. Τύπο-τε όλιγώτερον δέν θά εΐναι έπαρκές".

Καΐ ό άρθρογράφος καταλήγει :

"Αΐτά δι'έκείνους πού έρωτοϋν καΐ δι'έκείνους πού έρωτῶν-ται. 'Υπάρχει ὅμως καΐ ένας τρίτος μέτοχος εΐς ὅλα αΐτά, Γνωρί-ζομεν ὅτι "έάν ἡ έξ ανθρώπων ή βουλή αΐτη ή τό έργον τοϋτο, κατα-λυθήσεται" εΐ δέ εκ Θεοϋ έστιν" (Πράξεις 5, 38-39), δέν εΐναι δυνατόν παρά νά έπιτύχη. 'Υπάρχουν λοιπόν λόγοι κατάλληλοι διαΐ τόν τρίτον τοϋτον μέτοχον, τόν Θεόν, λόγοι προσευχής.

"'Αγία Τριάς, αΐώνιε Θεέ, ό όποιος εΐσαι μία κοινωνία προσώπων, Πατήρ, Υΐός καΐ "Αγιον Πνεϋμα. Εΐσαι ό τύπος τής 'Εκκλησίας-μιας καΐ έν τούτοις πλήθους, μιας κοινωνίας προσώπων, τά όποΐα εΐναι έν εΐς τήν οϋσίαν των. 'Η 'Αγία 'Εκκλησία Σου προσπαθεΐ νά συνέλθη επί τό αΐτό καΐ έν τῷ πνεύματί Σου εΐς μίαν 'Αγίαν καΐ Μεγάλην Σύνοδον . "Αν καΐ τό έργον τοϋτο έπιχει-ρεΐται μέ ανθρώπινα μέσα, γνωρίζομεν ὅτι μόνος Σΐ, Εΐς καΐ Τριάς, δύνασαι νά συγκεντρώσης τόν λαόν Σου έν ένότητι προς Σέ καΐ προς άλλήλους, Κύριε, Σέ εκλιπαροϋμεν, στείλε τήν δωρεάν των ένοποιῶν Σου ένεργειῶν έφ'ήμας. Συγκέντρωσέ μας επί τό αΐτό από ὅλα τά σημεΐα τής γῆς. Κάλεσε καΐ έμπνευσε τούς 'Αρχηγούς μας - τούς 'Επισκόπους Σου - νά ένεργήσουν μέ φρόνησιν, νά ένσαρκώσουν πλήρως τό Πνεϋμα τής ένότητός Σου εΐς μίαν ὁμοφωνίαν, ή όποΐα θά οΐκοδομήση τήν 'Εκκλησίαν Σου. Εΐθε ή Σύνοδος νά πραγματοποιηθῆ συντόμως, Κύριε ! 'Αμήν".

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 491.- ALEXANDER, Bishop : The life of Fr. John of Kronstadt. Crestwood, N.Y., St Vladimir's Press, 1979, 193p.
- 492.- ALEXANDER Stella : Church and State in Yougoslavia since 1945. Cambridge, Cambridge Univ. Press, Soviet and East European Studies, 1979, xxi+351p.
- 493.- ALEXANDROU Iosifos, Archim.: Monasticism on Mount Athos. The Journal of the Moscow Patriarchate 1979, 9, 63-69.
- 494.- ΑΝΤΩΝΙΟΥ, Μητροπολίτου Σουρόζ : Πορεία καί Συνάντησις. Ὀδοιπορικό στήν ὀρθόδοξη γνησιότητα. Μετάφρασις ἐκ τῆς ἀγγλικῆς Ἑλένης Γιανούρη. Ἀθήναι, Ἀκρίτας, "Ἐκδοσις Β", 1979, 136σ.
- 495.- ΑΘΗΝΑΓΟΡΟΥ, Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων : Ἀνοικτή Ἐπιστολή ἐπί τῶν σχέσεων μεταξύ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς, τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθόδοξου, τῆς Παλαιοκαθολικῆς καί τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν. Κληρονομία 10(1978), 1, 179-185.
- 496.- BRUNNER Heinz : Der organologische Kirchenbegriff in seiner Bedeutung für das ekklesiologische Denken des 19. Jahrhunderts. Frankfurt, Lang, 1979, 320S.
- 497.- CHARALAMBIDIS Stephanos, Archim.: Marriage in the Orthodox Church. One in Christ 15(1979), 3, 204-223.
- 498.- ΔΡΙΤΣΑ Δημητρίου Α.: Ἡ ποίησις τῶν Γνωστικῶν. Ἀθήναι, Διατριβή ἐπί Διδακτορίας, 1979, 222σ.
- 499.- EBERSOLT J.-THIERS A.: Les Eglises de Constantinople. London, Dorian Press, 1979, 301p., 123 illustr., 58 ch. (deuxième édition avec préface de G. Dagron).
- 500.- ΕΥΔΟΚΙΜΟΥ Paul : L'Orthodoxie. Paris, Coll. "Théophanie", Ed. Desclée de Brouwer, 1979 (réédition de l'ouvrage paru en 1965).
- 501.- EVERY George : Rome and the Christian East. One in Christ 15(1979), 3, 224-230.
- 502.- ΕΥΛΟΓΙΥ, Archim.: The Greater Angelic Image in Orthodox Monasticism. The Journal of the Moscow Patriarchate 1979, 9, 29-35.
- 503.- FERNANDEZ N.M.-SAENZ A.B.: Theodreti Cyrensis in Octateuchum. Editio critica. Madrit, Inst. Arias Montano, 1979, LXII+345p.

- 504.- GANOCZY Alexandre : Einführung in die katolische Sakramentenlehre. Darmstadt, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1979, 148S.
- 505.- GREGOIRE Le Grand : Dialogues II, Livres I-III. Texte critique et notes par Albert de Vogüé, traduction par Paul Antin. Paris, SC 260, Les Editions du Cerf, 1979, 454p.
- 506.- HARAKAS Stanley, Rev. Prof.: Will there ever be a Great and Holy Council of the Orthodox Church? Ecumenical Trends 8(1979), 9, 138-140.
- 507.- HÜBNER Reinhard M.: Der Gott der Kirchenväter und der Gott der Bibel. Zur Frage der Hellenisierung des Christentums. München, Minerva Publ., 1979.
- 508.- ΣΤΑΥΡΙΑΔΟΥ Βασιλείου : Ἡ ὀρθόδοξος συνεργασία εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν (1948-1978). Μία προβληματολογία. Κληρονομία 10(1978), 1, 153-165.
- 509.- ΓΙΕΦΤΙΤΣ Ἀθανασίου, Ἱερομ.: Λειτουργία καὶ Πνευματικότης. Κληρονομία 10(1978), 2, 211-235.
- 510.- ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗ Ἀθ. ; Οἱ κώδικες 410 καὶ 565 τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας. Κληρονομία 10(1978), 2, 251-262.
- 511.- KHORENATSI Moses : History of the Armenians. Translation and Commentary on the literary Sources by R.W. Tomson. Cambridge, London, Harvard Univ. Press, 1978, 407p.
- 512.- ΚΙΛΙΦΗ Τιμοθέου, Ἀρχιμ. : Τομὲς-Λόγος-Λογικὴ-Ἐπιστήμη. Δοκίμια. Ἀθῆναι, 1979, 164σ.
- 513.- ΚΟΝΙΔΑΡΗ Ι.Μ.: Τὸ δίκαιον τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας ἀπὸ τοῦ 9ου μέχρι τοῦ 12ου αἰῶνος. Ἀθῆναι, Διατριβὴ ἐπὶ Διδακτορίᾳ, Ἐκδ. Ἀν. Σάκουλα, 1979, xxiii+291σ.
- 514.- ΚΟΣΚΙΝΑ Σίλα, Ἐπισκόπου Ἀμφιπόλεως ; Ἡ περί ἐσχάτων διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Κληρονομία 10(1978), 1, 1-32.
- 515.- KRIVOCHÉINE Basile, Archevêque de Bruxelles : Dans la lumière du Christ. Saint Syméon le Nouveau Théologien (949-1022). Vie-Spiritualité-Doctrine. Bruxelles, Ed. de Chevetogne, janvier 1980.
- 516.- LAFONT Gh.: Mystique de la Croix et question de l'Être. Revue Théologique de Louvain 10(1979), 3, 259-304.
- 517.- ΔΕΝΗ Ἀμβροσίου, Μητροπολίτου Καλαβρύτων : Χρειάζεται σήμερα ἡ πίστις. Ἀθῆναι, 1979, 160σ.

- 518.- MALONEY George A.: A theology of "uncreated energies".
Milw, Marquette Univ. Press, 1978, 130p.
- 519.- ΜΑΝΤΖΟΥΝΕΑ Εὐαγγέλου, Πρωτοπρ.: Ἐκκλησιαστικόν Δίκαιον.
Τόμος Α', Γενικόν Μέρος. Ἀθήναι, 1979, 216σ.
- 520.- ΜΑΤΕΟ-ΣΕΚΟ L.F.: Estudios sobre la Cristologia de San
Gregoria de Nisa. Prólogo de Pio G. Alves de Sousa.
Pamplona, Ed. Univ. de Navarra, 1978, 459p.
- 521.- ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ Γεωργίου, Πρωτοπρ. : Ἡ ἀνάμειξις τοῦ Κωνσταν-
τίνου Οἰκονόμου εἰς τό ζήτημα τῆς μεταφράσεως τῆς Ἀγίας
Γραφῆς εἰς τήν νεοελληνικήν. Ἀθήναι, ἀνάτυπον ἐκ τοῦ
περιοδικοῦ "Θεολογία", 1979, 38σ.
- 522.- ΜΠΟΝΗ Κωνσταντίνου : Τό ἐν Τορόντο τοῦ Καναδᾶ Διεθνές
Ἐπιστημονικόν Συμπόσιον εἰς μνήμην τοῦ Μ. Βασιλείου.
Θεολογία 50(1979), 3, 473-501.
- 523.- ΝΙΚΗΤΟΠΟΥΛΟΥ Φ.Ν.: Cursus Renovationis Canonicae. Μία
ἀξιοπρόσεκτη πρωτοβουλία καί ἡ δική μας πραγματικότητα.
Κληρονομία 10(1978), 2, 313-364.
- 524.- ΦΟΥΣΚΑ Κωνσταντίνου, Πρωτοπρ.: Ἡ θέσις τῆς Ἐκκλησίας σέ
μιᾶ προσπάθεια γενετήσιας διαπαιδαγωγήσεως τοῦ λαοῦ.
Ἀθήναι, ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ "Ἐφημέριος", 1979,
24σ.
- 525.- ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ Γεωργίου : Ὁ κατά Λατίνων δικαστικός λόγος
τοῦ Ἰωσήφ Φιλάγρη. Κληρονομία 10(1978), 2, 281-311.
- 526.- PIERRE, Evêque de Chersonèse : Les décisions du Concile
de Nicée sur la célébration commune de Pâques et leur
signification actuelle. Κληρονομία 10(1978), 2, 237-249.
- 527.- ΡΩΜΑΝΙΔΟΥ Ἰωάννου, Πρωτοπρ.: Ἡ σπουδαιότης τῶν περὶ
τοῦ πολιτεύματος τῆς ἀρχεγόνου Ἐκκλησίας ἐρευνῶν τοῦ
Γερασίμου Κονιδάρη διὰ τήν Δογματικήν καί τήν Ἱστορίαν
τῶν Δογμάτων. Κληρονομία 10(1978), 1, 167-177.
- 528.- ROTHENBERG Benno-WEYER Helfried : Sinai. Bern, Verlag
Kümmerly und Frey, 1979, 240S.
- 529.- ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ Χαρ.: Ἡ διὰ τῶν ἀρετῶν ἀπάθεια κατά τόν
ἄγιον Μάξιμον τόν Ὁμολογητήν. Θεολογία 50(1979), 3,
567-593.
- 530.- STRAUSS Wolfrang : Bürgerrechtler in der UdSSR. Ein
Bericht in Documenten. Fribourg-Basel, Wien, Verlag
Herder, 1979, 176S.
- 531.- ΤΑΡΚΟΒΑ-ΖΑΙΜΟΒΑ Vasilka : Byzance et les Balkans à partir
du VIe siècle. Les mouvements ethniques et les Etats.

- 531.- TAPKOVA-ZAIMOVA Vasilka : Byzance et les Balkans à partir du VI^e siècle. Les mouvements ethniques et les Etats. London, Variorum, 1979, 346p. (réédition de 33 études écrites entre 1959 et 1978).
- 532.- TERTULLIANO : Il battesimo. Intr., Trad. et note di Pier Angelo Gramaglia. Roma, ed. Paolina, 1979, 168p.
- 533.- THURIAN Max : L'oecuménisme obligé de la Réforme. Revue Théologique de Louvain 10(1979), 3, 324-334.
- 534.- THURIAN Max ; Feuer für die Erde. Von Wirken des Geistes in der Gemeinschaft der Christen. Freiburg, Verlag Herder, 1979, 167S.
- 535.- ΤΣΕΛΙΚΗ Σταύρου : Στίγματα ζωής - ἡ ἔχθρα. Ἀθήναι, 1979, 282σ.
- 536.- ΤΣΕΤΣΗ Γεωργίου, Μ. Πρωτοπρ.: Δυσκολίαι εἰς τόν Διάλογον Ὀρθοδοξίας καί Ρωμαιοκαθολικισμοῦ; Ἐκκλησία 56(1979), 21, 461-464.
- 537.- VAFIADIS Jean A.: L'amour - la loi nouvelle selon Nicolas Cabasilas. Κληρονομία 10(1978), 1, 33-42.
- 538.- VELIANOV Vasil, Archdeacon : Along the blessed path of Love, Unity and Peace. Official visits and pilgrimages of H.B. Patriarch Maxim of Bulgaria to Orthodox sister Churches and Non-orthodox Churches abroad 1972-1975. Introduction by Metropolitan Pankratiy of Stara Zagora. Sofia, Synodal Publishers, 1978, 515p. (in bulgarian with summaries in russian, french and english).
- 539.- VIAN Giovanni Maria : Testi inediti dal commento di salmi di Atanasio. Roma, Inst. Patristicum Augustinianum, 1978, 85p.
- 540.- ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ Ἡλία Ἀντ. : Σύ τί κρίνεις τόν ἀδελφόν σου; Ἀθήναι, Ἐκδόσεις "Ἀστήρ", 1979, 120σ.
- 541.- ZABOLOTSKY Nicolas : The quest for ways of Development and Perfection - an Ecumenical Theme? The Journal of the Moscow Patriarchate 1979, 7, 59-66.
- 542.- DAS OPFER CHRISTI UND DAS OPFER DER CHRISTEN, Siebtes Theologisches Gespräch zwischen Vertretern der Russischen Orthodoxen Kirche und Evangelischen Kirche in Deutschland. Frankfurt, Verlag Otto Lembeck, Beiheft zur Ökumenischen Rundschau Nr 34, 1979, 238p.

- 543.- Le Carmel et l'Orient chrétien. Carmel 1979, No 4.
- 544.- Ökumene-Konzil-Unfehlbarkeit. Innsbruck, Vienne, Munich, Coll. Pro Oriente 4, Tyrolia Verlag, 1979, 230p.
- 545.- Modèles de Sainteté. Concilium 1979, No 149, 118p.
- 546.- Procès-Verbaux du 2ème Congrès de Théologie orthodoxe à Athènes, 19-29 août 1978. Responsable de l'édition Prof. S. Agouridis. Athènes, 1978, 592p.
- 547.- Sluzhebnik (Λειτουργικόν). Μόσχα, Πατριαρχεῖον Μόσχας, 1977, Δύο Τόμοι 606 σ. (σλαβωνιστί καί ρωσιστί).
- 548.- TARGUM DU PENTATEUQUE. Tome III. Nombres. Traduction des deux recensions palestiniennes complètes avec introduction, parallèles, notes et index par Roger Le Déaut. Paris, SC 261, Les éditions du Cerf, 1979, 343p.
- 549.- The Romanian Orthodox Church yesterday and today. Bucharest, Publishing House of the Bible and Mission Institute of the Romanian Orthodox Church, 1979, 63p.
- 550.- SYNODICA III. Première Conférence Panorthodoxe Préconci- liaire. Chambésy-Genève, 21-28 novembre 1976. Chambésy, Centre orthodoxe du Patriarcat oecuménique, Ed. du Secrétariat pour la préparation du Saint et Grand Concile de l'Eglise orthodoxe, 1979, 152p.